

Hippón z Rhegia

Testimonia DK 38 A

A 1 /1 = Iamblichos, De vita Pythagorica 36, 267

Samští: Melissos, ... Elóris, Hippón.

Σάμιοι Μέλισσος ... Ἐλωρις, Ἴππων.

A 1 /2 = Censorinus, De die natali 5, 2

Hippón je vskutku z Metapontia nebo ze Samu, pokud důvěřujeme Aristoxenovi.

Hipponi vero Metapontino sive ut Aristoxenus auctor est (fr. 38; FHG II, 282) Samio ...

A 1 /3 = Sextos Empeirikos, Pyrrhoniae hypotheses III, 30; p. 341

[Hippón] z Rhégia.

... δὲ ὁ Πηγῖνος.

A 2 /1 = Scholia Aristophan. Ven. ad. Nub. 94nn. (cfr. Av. 1001)

Aristofanés, *Oblaka* 94-97:

Toto je myslírna moudrých duší;
tam bydlí muži, kteří přesvědčí
svou řečí, že nebe je podobné
poklopu, kterým přikrýváme uhlí.
[Ten poklop je prý kolem nás a my
jsme uhlí podle jejich moudrosti.]

Jako první toto řekl Kratínos v dramatu *Panoptai* o filosofovi Hippónovi, jemuž se mu vysmíval.

ψυχῶν σοφῶν τοῦτ' ἔστι φροντιστήριον.
ἐνταῦθ' ἐνοικοῦσ' ἄνδρες, οἱ τὸν οὐρανόν

λέγοντες ἀναπαίθουσιν ὡς ἔστιν πνιγεύς,
κᾶστιν περὶ ἡμᾶς οὗτος, ἡμεῖς δ' ἄνθρακες.

ταῦτα δὲ πρότερος Κρατῖνος ἐν Πανόπτταις δράματι (fr. 155 Kock) περὶ Ἴππωνος τοῦ φιλοσόφου κωμωιδῶν αὐτὸν λέγει.

A 2 /2 = Scholia Clem. Protrept. IV, 103 Klotz

Tohoto Hippóna a jeho jakoby bezbožnost vzpomíná Kratínos.

τοῦ δὲ Ἴππωνος καὶ αὐτοῦ ὡς ἀσεβοῦς γενομένου μέμνηται ὁ Κρατῖνος.

A 3 = Hypolytos, Refutatio I, 16 (Dox. 566)

Hippón z Rhégia však pravil, že počátky jsou vlhko, tedy voda, a horko, tedy oheň. Z vody prý vznikl oheň, přemohl moc té, z níž se zrodil, a tak ustavil svět. Duši říká někdy mozek, jindy voda; neboť i sperma je nám zjevné za vlhka, z něho prý vzniká duše.

Ἴππων δὲ [ὁ] Ῥηγῖνος ἀρχὰς ἔφη ψυχρὸν τὸ ὕδωρ καὶ θερμὸν τὸ πῦρ. γεννώμενον δὲ τὸ πῦρ ὑπὸ ὕδατος κατανικῆσαι τὴν τοῦ γεννήσαντος δύναμιν συστήσαι τε τὸν κόσμον. τὴν δὲ ψυχὴν ποτὲ μὲν ἐγκέφαλον λέγει, ποτὲ δὲ ὕδωρ· καὶ γὰρ τὸ σπέρμα εἶναι τὸ φαινόμενον ἡμῖν ἐξ ὑγροῦ, ἐξ οὗ φησι ψυχὴν γίνεσθαι.

A 4 = Simplicios, In Physica 23, 22

Thalés (...) a Hippón, který myslí, že je i ateista, prohlásili za princip všeho zjevného vodu, co do vnímání (...).

Θαλῆς ... καὶ Ἴππων, ὃς δοκεῖ καὶ ἄθεος γεγονέναι, ὕδωρ ἔλεγον τὴν ἀρχὴν ἐκ τῶν φαινομένων κατὰ τὴν αἴσθησιν εἰς τοῦτο προαχθέντες ...

A 5 = Sextos Empeirikos, Pyrrhoniae hypotheses III, 30; IX, 361

Hippón z Rhégia však oheň a vodu.

Ἴππων δὲ ὁ Ῥηγῖνος πῦρ καὶ ὕδωρ.

A 6/1 = Alexandros, In Metaphysica 26, 21

Vyprávějí, že Hippón pokládal za počátek prostě vlhko, nevymezeně, aniž by zřetelně vyjádřil, zda-li vodu, jako Thalés, nebo vzduch, jako Anaximenés a Diogenés [z Apollónie].

Ἴππωνα ἱστοροῦσιν ἀρχὴν ἀπλῶς τὸ ὑγρὸν ἀδιορίστως ὑποθέσθαι οὐ διασαφήσαντα πότερον ὕδωρ ὡς Θαλῆς ἢ ἀὴρ ὡς Ἀναξιμένης καὶ Διογένης.

A 6/2 = Ιόαννης Diakonos, Alleg. in Hes. Theog. 116

Který pokládal za počátek zemi, jako Hippón ateista.

ὁ δὲ τὴν γῆν (ἀρχὴν ἔθετο) ὡς Ἴππων ὁ ἄθεος.

A 7 = Aristotelés, Metaphysica I, 3; 984a3 (po Thalés A 12)

Neboť Hippón by pro skromnost svého rozumu neuznal za vhodné něco tvrdit po nich.

Ἴππωνα γὰρ οὐκ ἂν τις ἀξιῶσειε θεῖναι μετὰ τούτων διὰ τὴν εὐτέλειαν αὐτοῦ τῆς διανοίας.

A 8/1 = Kléméns Alexandrijský, Protrepticus 24, 2

Žasnu nad tím, jak mohl být nařčen z bezbožnosti takový Euhémeros z Akragantu, Níkánór z Kypru a Hippón i Diagorás z Mélu nebo ještě onen proslulý Kyréňan jménem Theodóros, jakož i mnozí další mužové, kteří svůj život spravovali rozumným způsobem a viděli mnohem pronikavěji než ostatní lidé, jaký blud tyhle bohy obestírá.

θαυμάζειν ἔπεισί μοι, ὅτι τῶν τρόπων Εὐήμερον τὸν Ἀκραγαντῖνον καὶ Νικάνορα τὸν Κύπριον καὶ Ἴππωνα καὶ Διαγόραν τὸν Μήλιον τὸν τε Κυρηναῖον ἐπὶ τούτοις ἐκεῖνον (ὁ Θεόδωρος ὄνομα αὐτῶι) καὶ τινὰς ἄλλους συχνοὺς σωφρόνως

βεβιωκότας καὶ καθεωρακότας ὀξύτερόν που τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων τὴν ἀμφὶ τοὺς θεοὺς τούτους πλάνην ἀθέους ἐπικεκλήκασιν.

A 8 /2 = Ιόαννῆς Filoponos, De anima 88, 23

[Hippón] byl nařčen z bezbožnosti proto, že za příčinu všeho nepovažoval nic jiného než vodu.

οὗτος ἄθεος ἐπεκέκλητο δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι τὴν τῶν πάντων αἰτίαν οὐδενὶ ἄλλω ἢ τῷ ὕδατι ἀπεδίδου.

A 9 = Alexandros, In Metaphysica 462, 29 M. Hayduck

Hippón byl první nazván ateista (neboť neuznával nic mimo smyslovou zkušenost).

Ἰππων μὲν πρότερον ὁ ἄθεος ἐπικληθεὶς (οὐδὲν γὰρ οὗτος παρὰ τὰ αἰσθητὰ εἶναι ἀπεφήνατο).

A 10 /1 = Áetios IV, 3, 9 (Dox. 388)

Podle Hippóna je duše z vody.

Ἰππων ἐξ ὕδατος τὴν ψυχὴν.

A 10 /2 = Aristotelés, De anima I, 2; 405b2

Někteří z nich, kteří měli ještě hrubší představy, prohlásili duši za vodu, jako Hippón. Důvodem jejich domněnky patrně je, že původ [sperma?] všeho je vlhkost. Těm, kteří tvrdili, že duše je krev; [Hippón] dokazoval [opak tím], že semeno není krev. Toto je však [podle něho] původní duší.

τῶν δὲ φορτικωτέρων καὶ ὕδωρ τινὲς ἀπεφήναντο, καθάπερ Ἰππων· πεισθῆναι δ' εἰκόσασιν ἐκ τῆς γονῆς, ὅτι πάντων ὑγρὰ. καὶ γὰρ ἐλέγχει τοὺς αἵμα φάσκοντας τὴν ψυχὴν, ὅτι ἡ γονὴ οὐχ αἷμα· ταύτην δ' εἶναι τὴν πρώτην ψυχὴν.

A 10 /3 = Aristotelés, De anima I, 2; 405b24

Ti však, kteří do počátků kladou protiklady, sestavují z protikladů také duši. Ti pak, kdo uznávají jiný způsob protikladů, třeba horko nebo chlad nebo něco jiného na ten způsob, pokládají duši podobně za jedno z toho. Přitom se řídí i podle jmen [zvuku slov]; neboť ti, kteří říkají, že duše je horko, tak činí i proto, že to je prý význam slova „žít“. Ti, kteří duši pokládají za chlad, pak zase proto, že je tak prý zvána podle výdechu a ochlazení.

ὅσοι δ' ἐναντιώσεις ποιούσιν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, καὶ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν ἐναντίων συνιστᾶσιν· οἱ δὲ θάτερον τῶν ἐναντίων, οἷον θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο, καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίως ἐν τι τούτων τιθέασιν· διὸ καὶ τοῖς ὀνόμασιν ἀκολουθοῦσιν· οἱ μὲν γὰρ τὸ θερμὸν λέγοντες, ὅτι διὰ τοῦτο καὶ τὸ ζῆν ὠνόμασται, οἱ δὲ τὸ ψυχρὸν διὰ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν κατάψυξιν καλεῖσθαι ψυχὴν.

A 10 /4 = Ιόαννης Filoponos, In De anima XV, 92 M. Hayduck

Jiný způsob protikladů uznávají Hippón a Hérakleitos, totiž horko. Neboť oheň je počátkem. Avšak chlad pokládají za počátek jako vodu. Tvrdí, že každý z těch dvou, a pokoušejí se etymologizovat slovo pro duši (*psyché*) podle sobě náležitého mínění, totiž že „žít“ se říká proto, že oduševnělé bytosti (*empsychá*) jsou od „žít“ (*zein*). Pokud pak jde o horko, je duše (*psyché*) nazvána od chladu (*psychros*), odkud má bytí, když je nám příčinou ochlazení výdechu. Vždyť život přece pochází z duše, duše pak z chladu [totiž z vody]; proto se horko v okolí srdce musí krotit ochlazením (*psyxei*) výdechu a ne duševní sílu vhnět a činit ji ještě mocnější...

θάτερον τῶν ἐναντίων τίθεται Ἴππων καὶ Ἡράκλειτος, ὁ μὲν τὸ θερμὸν· πῦρ γὰρ τὴν ἀρχὴν εἶναι· ὁ δὲ τὸ ψυχρὸν, ὕδωρ τιθέμενος τὴν ἀρχὴν. ἐκάτερος οὖν τούτων, φησί, καὶ ἐτυμολογεῖν ἐπιχειρεῖ τὸ τῆς ψυχῆς ὄνομα πρὸς τὴν οἰκείαν δόξαν, ὁ μὲν λέγων διὰ τοῦτο ζῆν λέγεσθαι τὰ ἔμψυχα παρὰ τὸ ζεῖν, τοῦτο δὲ τοῦ θερμοῦ, ὁ δὲ ψυχὴν κεκλήσθαι ἐκ τοῦ ψυχροῦ, ὅθεν ἔχει τὸ εἶναι, παρὰ τὸ αἰτίαν ἡμῖν γενέσθαι τῆς διὰ τῆς ἀναπνοῆς ψύξεως. ἐπεὶ γὰρ ἢ μὲν ζωὴ ἐκ τῆς ψυχῆς ὑπάρχει, ἢ δὲ ψυχὴ ἐκ ψυχροῦ [ἐξ ὕδατος γάρ], διὰ τοῦτο δεῖ τῆς ἀναπνοῆς κολαζούσης τῇ ψύξει τὸ περικάρδιον θερμὸν καὶ οὐκ ἐώσης τῆς ψυχικῆς δυνάμεως ἐπικρατέστερον γενέσθαι, λέγω δὴ τῆς ψυχρᾶς.

A 11 = Menoniis eclogae 11, 22 = Anonymi Londinensis ex Aristotelis iatricis Menoniis et aliis medicis eclogae (Suppl. Aristot. III, 1, 17), ed. Reimer

Hippón z Krotónu se však domnívá, že v nás je náležitá vlhkost, díky níž vnímáme a žijeme. Když se to s touto vlhkostí má náležitě, tehdy je živá bytost zdravá; když však vyschne, přestává živá bytost vnímat a umírá. Proto jsou staří suší a nevnímají, že jsou bez vlhkosti. Podobně ani podešve nevnímají, protože nemají účast na vlhkosti; dokonce až takhle to řekl. V jiné knize pak onen muž říká, že se jmenovaná vlhkost proměňuje díky přebytku tepla i díky přebytku chladu a tím přináší nemoci. Říká pak, že se proměňuje buď k většímu vlhku nebo k suchu – nebo k zahuštění nebo ke zjemnění – nebo k jiným vlastnostem. Takto mluví o příčině nemocí, tak nemoci nastávají, nikoli odcházejí.

Ἴππ[ων] [vel Ἴππῶναξ] δὲ ὁ Κροτωνιάτης οἶεται ἐν ἡμῖν οἰκείαν εἶναι ὑγρότητα, καθ' ἣν καὶ αἰσθανόμεθα καὶ ἦι ζῶμεν· ὅταν μὲν οὖν οἰκείως ἔχη ἡ τοιαύτη ὑγρότης, ὑγιαίνει τὸ ζῶιον, ὅταν δὲ ἀναξηρανθῆι, ἀναισθητεῖ δὲ τὸ ζῶιον καὶ ἀποθνήσκει. διὰ δὲ τοῦτο οἱ γέροντες ξηροὶ καὶ ἀναίσθητοι, ὅτι χωρὶς ὑγρότητος ἀναλόγως δὴ τὰ πέλματα ἀναισθητα, ὅτι ἄμοιρα ὑγρότητος. καὶ ταῦτα μὲν ἄκρι τούτου φησίν. ἐν ἄλλωι δὲ βυβλίωι αὐτὸς ἀνὴρ λέγει τὴν κατωνομασμένην ὑγρότητα μεταβάλλειν δι' ὑπερβολὴν θερμότητος καὶ δι' ὑπερβολὴν ψυχρότητος καὶ οὕτως νόσους ἐπιφέρειν, μεταβάλλειν δὲ φησιν αὐτὴν ἢ ἐπὶ τὸ πλεῖον ὑγρὸν ἢ ἐπὶ τὸ ξηρότερον ἢ ἐπὶ τὸ παχυμερέστερον ἢ ἐπὶ τὸ λεπτομερέστερον ἢ εἰς ἕτερα, καὶ τὸ αἴτιον οὕτως νοσολογεῖ, τὰς δὲ νόσους τὰς γινομένας οὐχ ὑπαγορεύει.

A 12 = Censorinus, De die natali 5, 2

Avšak [názor Hippóna z Metapontu, že semeno pochází z morku] někteří odmítali, jako Anaxagorás, Démokritos a Alkmaión z Krotónu. Ti také říkají, po koitu se u mužů nevyčerpává pouze morek, nýbrž i tuk a maso.

Podle Hippóna z Metapontu, nebo – jak tvrdí Aristoxenés – ze Samu, prý sperma prýští z morku (*medullis*). Dokazuje to tím, že zabije-li někdo samce po připuštění, nenalezne v něm morek (*medulla*, jádro), který je vyčerpán.

Hipponi ... ex medullis profluere semen videtur idque eo probari, quod post admissionem pecudum, si quis mares interimat, medullas utpote exhaustas non reperiat.

A 13 = Áetios V, 5, 3 (= Dox. 418)

Hippón předpokládá, že se samičí semeno nikterak neliší od samčího, aniž by ovšem plození živých bytostí nastávalo díky jeho uplynutí ven z dělohy. Proto předpokládá uvnitř semeno

v mnohém rozdílné než u mužů a spíše opuštěné. (A že některá jsou od samce, masitá však od samice.)

Ἰππων προῖεσθαι μὲν σπέρμα τὰς θηλείας οὐχ ἥκιστα τῶν ἀρρένων, μὴ μέντοι εἰς ζωιογονίαν τοῦτο συμβάλλεσθαι διὰ τὸ ἐκτὸς πίπτειν τῆς ὑστέρας· ὅθεν ἐνίας προῖεσθαι πολλάκις δίχα τῶν ἀνδρῶν σπέρμα καὶ μάλιστα τὰς χηρευούσας. (καὶ εἶναι τὰ μὲν ὀστᾶ παρὰ τοῦ ἄρρενος, τὰς δὲ σάρκας παρὰ τῆς θηλείας.)

A 14/1 = Áetios V, 7, 3 (= Dox. 419)

Hippónax [rozlišuje] mezi hojným a prudkým nebo zase tekutým a slabším spermatem [pro vznik samců a samic].

Ἰππῶναξ παρὰ τὸ συνεστὸς καὶ ἰσχυρὸν ἢ παρὰ τὸ ῥευστικόν τε καὶ ἀσθενέστερον σπέρμα [ἄρρενα καὶ θήλεα γίνεσθαι].

A 14/2 = Censorinus, De die natali 6, 4

Hippón tvrdí, že z jemnějších semen se rodí ženy, z hustších samci.

ex seminibus autem tenuioribus feminas, ex densioribus mares fieri Hippon adfirmat.

A 14/3 = Áetios V, 7, 7 (= Dox 420)

Hippónax: Pokud převládne původ [sperma?], tak samec; pokud však výživa, samice.

Ἰππῶναξ· εἰ μὲν ἡ γονὴ κρατήσειεν, ἄρρεν, εἰ δ' ἡ τροφή, θήλυ.

A 15 = Censorinus, De die natali 6, 1

Hippón [říká, že nejprve roste] hlava, v níž je prvotní [vládnoucí?, základ?] duše.

Hippon vero caput, in quo est animi principale [primum crescere].

A 16 /1 = Censorinus, De die natali 9, 2

Hippón píše, že nemluvně se formuje v šedesáti dnech: ve čtvrtém měsíci se utváří pevné maso, v pátém rostou nehty a vlasy, a v sedmém je už člověk hotový.

Hippon qui diebus LX infantem scribit formari et quarto mense carnem fieri concretam quinto unguis capillumve nasci septimo iam hominem esse perfectum.

A 16 /2 = Censorinus, De die natali 7, 2

Hippón z Metapontu domníval, že porod může nastat od sedmého do desátého měsíce. Podle něho je totiž v sedmém měsíci plod již zralý, neboť sedmičetný počet má ve všem největší vliv. V sedmi měsících jsme formováni, po dalších [sedmi] se začínáme stavět rovně. Po sedmi měsících nám také zuby začínají růst a po sedmi letech padat, čtrnáctého roku obvykle dospíváme. Počátek zralosti se však může protáhnout od sedmi měsíců do desíti, neboť přirozenost je v každém jiná; ať už jde o sedm měsíců nebo roků, nebo o tři měsíce nebo roky přistupující k jejímu využití. Vždyť zuby dítěti rostou v sedmi měsících a nejvíce dorůstají desátého měsíce, sedmého roku první z nich vytrháváme, desátého poslední, po čtrnácti letech někteří, avšak do sedmnácti let všichni dospíváme.

Hippon Metapontinus a septimo ad decimum mensem nasci posse aestimavit. nam septimo partum iam esse maturum eo quod in omnibus numerus septenarius plurimum possit, siquidem septem formemur mensibus additisque alteris recti consistere incipiamus et post septimum mensem dentes nobis innascantur idemque post septimum cadant annum, quarto decimo autem pubescere soleamus. sed hanc a septem mensibus incipientem maturitatem usque ad decem perductam ideo quod in aliis omnibus haec eadem natura est, ut septem mensibus annisve tres aut menses aut anni ad consummationem accedant: nam dentes septem mensum infanti nasci et maxime decimo perfici mense, septimo anno primos eorum excidere, decimo ultimos, post quartum decimum annum nonnullos, sed omnes intra septimum decimum annum pubescere.

A 17 = Censorinus, De die natali 6, 3

Avšak Diogenés [z Apollónie, A 25] a Hippón se domnívají, že v dutině [dělohy] je cosi vyčnívajícího, co dítě u uchopí ústy, a z čeho také čerpá výživu, jako po narození z matčiných prsou.

at Diogenes [Apoll., 64 A 25] et Hippon existimarunt esse in alvo prominens quiddam, quod infans ore adprehendat [et] ex eo alimentum ita trahat, ut, cum editus est, ex matris uberibus.

A 18 = Censorinus, De die natali 6, 9

Následuje [pojednání] o dvojčatech, která se někdy rodí. Hippón soudil, že se tak děje díky určitému množství semene. Když je ho totiž více, než stačí pro jedno [dítě], rozdělí se do dvou stran.

sequitur de geminis, qui ut aliquando nascantur, modo seminis fieri Hippon ratus [est]. id enim cum amplius est quam uni satis fuit, bifariam deduci.

A 19 /1 = Theophrastos, Historia plantarum I, 3, 5

Neboť vše divoké i pěstované, říká Hippón, je dotčené nebo nedotčené péčí, jak neplodné i nesoucí plody, tak nesoucí květy i nekvetoucí, podle místa a obklopujícího vzduchu, taktéž charakter rostlin shazovat listy i být vždy zelené.

πᾶν γὰρ ἄγριον καὶ ἡμερόν φησιν Ἴππων γίνεσθαι τυγχάνον ἢ μὴ τυγχάνον
θεραπείας, ἄκαρπα δὲ καὶ κάρπιμα καὶ ἀνθοφόρα καὶ ἀνανθή παρὰ τοὺς τόπους
καὶ τὸν ἀέρα τὸν περιέχοντα, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ φυλλοβόλα καὶ ἀείφυλλα.

A 19 /2 = Theophrastos, Historia plantarum III, 2, 2

Jak říká Hippón, je vše jak pěstované, tak divoké; my pečujeme o pěstované, nepečujeme o divoké. (...) Neboť vše, co je zcela zanedbané, slábne a zdivočuje, zatímco vše opečované se nestává vždy lepším, jak jsem řekl.

καίτοι φησὶν Ἴππων ἅπαν καὶ ἡμερον καὶ ἄγριον εἶναι, καὶ θεραπευόμενον μὲν
ἡμερον, μὴ θεραπευόμενον δὲ ἄγριον, τῇ μὲν ὀρθῶς λέγων τῇ δὲ οὐκ ὀρθῶς.
ἐξαμελούμενον γὰρ ἅπαν χειρόν γίνεται καὶ ἀπαγριούται, θεραπευόμενον δὲ οὐχ
ἅπαν βέλτιον, ὥσπερ εἴρηται.